ABIVRATIO MVLTORVM ERRORVM HAERETICORVM,

PVBLICE ET SPONTE EDITA à D. Ioanne Mathæo Gryllo ciue Salernitano,

Coram Illustrissimo Cardinale Arminiaco, & Reuerendissimo Archiepiscopo Auenionensi, aliisque Prælatis virisque primariis Ecclesiasticis & secularibus.

Adiecta est eiusdem epistola, qua causæ reuersionis ad fidem catholicam exponuntur.

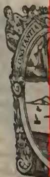
ANTVERPIAE,
Ex officina Christophori Plantini.
M. D. LXIX.

ABIVR
MVLTORV
RVM HA
COR

PVBLICE ET S
à D. Ioanne Ma
Saler

Coram Illustrissimo Cardinale
Archiepiscopo Aueniorens
mariis Ecclesiasticis & secul

Adiecta est eiusdem epist
dem catholicam exponunt

AN
Ex officina
M.

ABIVRATIO MVLTORVM ERRORVM HAERETICORVM,

PVBLICE ET SPONTE EDITA à D. Ioanne Mathæo Gryllo ciue Salernitano,

Coram Illustrissimo Cardinale Arminiaco, & Reuerendissimo Archiepiscopo Auenionensi, aliisque Prælatis virisque primariis Ecclesiasticis & secularibus.

Adiecta est eiusdem epistola, qua causæ reuersionis ad fidem catholicam exponuntur.

ANTVERPIAE,
Ex officina Christophori Plantini.
M. D. LXIX.

ABIVRATIONIS RATIO SERVATA.

HAEC *abiuratio facta est* II. *Calend. Augusti, (qui dies diuæ Mariæ Magdalenæ sacer est,) in sacello palatij Apostolici Auenionensis: cùm* D. *Ioannes Matthæus Gryllus Salernitanus, flens se ad pedes Illustrißimo & Reuerendißimo Cardinali* Arminiaco *in Auenionensi legatione collegæ abiecisset, aßidentibus Reuerendißimo* Archiepiscopo Auenionensi,*&* R. P. *Bernhardo Berardo Theologo & Inquisitore generali eius legationis, &* R. *Magistro Ioanne Nicolao Senatore in foro Auenionensi, & Iudice & Commissario generali contra hæreticos & suspectos:præsentibus item* D. *Illustrißimo Scipione Vimercato equite ordinis Christianißimæ Maiestatis,& nobilibus Dominis Consulibus, & Assessore eiusdem Vrbis,& Domino Laureo præside curiæ Galliæ Narbo nensis, & Domino præside fori Auenionensis, & frequentißima honestißimorum hominum,tam Ecclesiasticorum quàm laicorum,corona. Quibus omnibus au dientibus,cùm* D. *Ioannes Matthæus hæreses & errores clara voce abiurasset, & iniunctam pœnitentiam recepisset,aduocatus* Fiscalis *generalis SS. Domini,& sanctæ fidei Catholicæ,pro re totius fidei Christianæ,publicum instrumentum poposcit & obtinuit. Ea verò acta excepta sunt per Vincentium Siffredum Notarium publicum, & in maioribus totius palatij Apostolici causis Secretarium.*

ABIVRATIO.

GO *Ioannes Matthæus Gryllus cùm iã septimũ annum in hæresi Caluinistarum, quos Hugonotas vocant, agerem; tandem diuinitus permotus, decreui ad vestræ Illustrißimæ ac Reuerendißimæ Amplitudinis pedes accidere, vt pro ea potestate, quam à Sancta Sede Apostolica accepit, poßim absolutionem impetrare à laqueis detestabilium errorum, quibus partim assensus sum, partim me assentiri ostendi ac simulaui.*

In primis igitur, cùm principem quondã Salernitanorum diu secutus essem, cõfiteor memet in eos laqueos incidisse, tum vt principi exul ego à patria obsequerer, tum præcipuè propter mea peccata id Deo permittente.

Initiò inductus sum in errorem, non credendo meritum operum Christianorum, & quamuis me conscientia coargueret, sæpißimè admonẽs, Deum ac Dominum nostrum velle nos suis iußis & præceptis obtemperare, si modò cælum consequi velimus, & eius infinitum meritum neque Turcis, neque Iudæis, neque hæreticis, aut aliis infidelibus, neque item Catholicis

in peccato persistentibus, quicquam prodesse, propterea quòd nō studerent se per fidem viuam, quæ per charitatem operatur, dignos reddere: Tamē lapsus sum in errorem, cùm de veritate quærere negligerem, & eos consulere, à quibus poteram rem omnem perdiscere, id quod posteà feci, & quidem, Christo gratia, maximo cum fructu. Huius autem erroris & peccati veniam humiliter & suppliciter à Deo Domino nostro, & à vestra amplitudine postulo.

Purgatorium negaui, quanuis & fides vniuersalis Ecclesiæ, quæ errare non potest, & doctorum omnium constans perpetuaque consensio, & verbum Dei, quemadmodum posteà didici, & firmiter credo, me ad credendū, & animas præcipuè meorum parentum pijs suffragijs iuuandas, vt anteà facere consueueram, adducere debuissent.

Omisi & negaui veneratione & piū vsum sanctarum imaginum, Sanctorum patrocinium, sacrarum reliquiarum cultum, indulgentiarum thesaurum: & honorem, quem Pontificatui et Apostolicæ sedis authoritati debebā, habere neglexi: quā quidem authoritatem, etsi animo nunquàm negaui omnino, quòd videlicet viderē eā tā apertè à Christo Domino nostro institutā, & semper ab vniuersa repub. Christiana agnitā et

rece-

receptā fuisse, postposui tamen falsæ authoritati hæreticorum, quam ipsi per vim & fraudem sibi assumpserunt. Confiteor me Ecclesiæ sanctæ ieiunia violasse ac neglexisse, sacra vota contempsisse, quibus nūc ad Christianam perfectionem adspirari, planè perspicio, hæreticorū libros legisse, cùm potius fideles & veteres testes Ecclesiæ Catholicæ euoluere debuissem, eosque potissimum, qui cùm primis Apostolorum successoribus proximi extitissent, veritatem me docere, atque expressam veræ Catholicæque Ecclesiæ Romanæ faciem ostendere potuissent.

Omnes propemodum Caluini errores saltem implicitè amplexus sum, temerè adhærēs potius opinioni vnius hæretici & apostatæ, quàm firmissimæ fidei vniuersali, quæ in verbo Dei benè intellecto fundata est, et ab omnibus Domini Dei nostri cultoribus et amicis suscepta, ab omnibus sanctis generalibusque Concilijs explicata, omnibus seculis & toto orbe ab vniuerso populo Christiano probata & conseruata: veritatem tamen sanctißimi Eucharistiæ Sacramenti, Dei beneficio, nunquam negaui: quin potiùs semper integrè syncereque credidi, ipsummet corpus et sanguinem Christi Domini nostri, post consecrationis verba à sacerdote prolata, esse in sacratißima hostia, credens semper, quemadmo

 dum

dum nunc credo, vt cùm maximè, Iesum Christum, qui est omnipotẽs Deus, quiq; per os omniũ Euangelistarum, & D. Pauli & vniuersæ Christianæ Ecclesiæ, hunc sanctißimum cibũ nobis dare se velle dixit, verißimè & re ipsa, vt pollicitus est, ita in ipsomet sanctißimo Sacramento præstare ac tradere, in quo etiam Sacramento, (quòd me diuina misericordia non omnino destituisset) credidi ipsum corpus & sanguinem verè ac re ipsa existere, quanuis aut homo illo non vtatur, aut is, qui vtitur, et pro cibo sumit, omni careat fide: siquidem intelligebam, et nunc quàm maximè credo, hanc veritatem non ex fide, sed ex virtute omnipotentis verbi & institutione existere, inuiolabiliterque pendere: sed quemadmodum diuina bonitas hoc mihi largita est, vt crederem: ita me me multo grauiùs peccasse contra diuinam Maiestatem, contra sanctos eius, & contra vniuersam ecclesiam sentio: quòd nihilominùs, vt principi gratificarer, fabulosam & verè diabolicam cœnam hæreticorum septies sumpsi, pollicens prius eius infelici ministro, me assensurum vniuersæ doctrinæ, quam ipse eiusque secta profiteretur: pro quo scelere misericordiam diuinã imploro, & à vestra Illustrißima Amplitudine veniam posco.

Quapropter ex toto animo abiuro, detestor,

ana-

anathematizo has omnes & quascunque alias hæreses: me sponte ac libere subiiciens grauissimæ cuique pœnæ, si posthac vnquam relabar, atque coram omnipotente, vero, & vno ac trino Deo, coramq; Beatissima Virgine Matre, & vniuersa cælesti Curia, vobisque Illustrissimo et Reuerendissimo Domino Cardinale, & Reuerendissimo Archiepiscopo & vobis, D. Inquisitore, & D. Nicolao sanctæ Inquisitionis Commissario, coram denique his omnibus nobilibus viris, & populo, iuro & profiteor me cupere ac velle omnino diuinæ Maiestatis ope atque præsidio viuere ac mori in gremio sanctæ Ecclesiæ Catholicæ Romanæ sub obedientia Sanctæ sedis Apostolicæ, eiusque ministrorum, credens & promptissimus ad confitendum ore & corde, vniuersam doctrinam iustificationis, originalisque peccati, septem Sacramentorum nouæ legis, rituum, & cæremoniarum eius, sanctissimi Missæ sacrificij, Purgatorij, indulgētiarum, votorum, Apostolicarum & Ecclesiasticarum traditionum, quicquid denique sancto Tridentino Concilio, & fidei confessione continetur, quam sancta memoria Pij quarti eiusdem Concilij decretum in lucem edidit.

EPISTOLA D. IOANNIS

Matthæi Grylli Salernitani, ad R. P. Fratrem Matthæum Gryllum ordinis sancti Dominici.

ADMODVM *Reuerende Frater ac Pater, iamdiu nihil ad tuam Reuerentiam scripsi: huius verò diuturni silētij causa fuit, nō tā locorum, quibus disiūgimur, interuallum, quàm mea multis ab hinc annis à sancta fide catholica, atque à Dei Domini nostri Ecclesia alienatio atque defectio: ad quam me diuina Maiestas secundum diuitias suæ misericordiæ, cùm primum reuocauit, & tuam Reuerentiam certiorem facere volui, & hanc epistolā, quam tibi gratissimam fore non dubito, imprimendam curaui: vt hac ratione meo etiam officio satisfacerem, quod me hortari & impellere debet, tum ad ea, quæ meo improbo exemplo publicè dedi, damna resarcienda atque præstanda: tum ad elaborandum, vt veritatis lux clariùs splendeat, vnde Iesus Christus magis cognoscatur, cognitusque colatur.*

Multis iam annis, vt tua Reuerētia nō ignorat, sum principem Salernitanum secutus, qui hoc in regno cùm esset, hæresis tandem irretitus est laqueis, opera videlicet cuiusdam mulieris,

qua

qua cum illi diuturna fuit consuetudo, per quam non aliter hæretici principẽ corruperunt, quàm olim per Euã sathan Adamũ elusit, ac circũuenit. Et, quod ferè fit, vt eorũ, quibuscum versamur et cõsuescimus, mores imitemur, ego miser ab ijsdẽ sum deceptus hæreticis, ita, vt per septẽ annos illorũ sim secutus errores, non tamen sine perpetua animi mei perturbatione ac tẽpestate. Tandem post multas clemẽtißimi Dei admonitiones, & eas cogitationes, quas crebras mihi hæreticorum mores atq; actus obiiciebãt, Lutetiæ Parisiorũ cùm essem, ad sanctæ ecclesiæ gremium redire decreui, atque hoc animi mei propositum & desideriũ Reuerendißimo Domino Episcopo Cenetensi, apud Regẽ Christianißimũ Apostolico nuncio, aperui & exposui. Quod vt exequi possem, vitamque in Christiana pietate quietam & tranquillam agerem, recepi me in Agathensem vrbẽ Galliæ Narbonen. ad quosdam ex Regno Neapolitano nobiles viros, vbi à Reuerendißimo illius vrbis Archiep. admonitus, intellexi ad diuinam gratiam et misericordiam planè promerendã et consequendã me non oportere secreta aliqua & obscura pœnitentia esse contentum, sed faciendum mihi esse, vt me in locum aliquem celebrem & illustrem transferrem, vbi meæ conscientiæ satisfacere possem.

Itaque pridie Calendas Octobris anni superioris ex vrbe Agathensi Auenionem discessi, vt meos errores apud Illustrissimum & Reuerendissimum Cardinalem Arminiacum publicè abiurarem, & pœnam quamcunque mihi ille pro iure & potestate legationis irrogasset, admitterem atque dependerem: verùm vbi ad montem Pessulanum perueni, cùm eam vrbem hæretici occupassent, me quoque captum nō modò spoliarunt, sed etiam, quamuis mei aduentus causam penitus ignorarent, tam diu tamen detinere voluerunt, quàm diu illa vrbe, quam cum alijs Regi suo rebelles inuaserant, potiti sunt: qua restituta, confestim sum Auenionem profectus, vbi & veritatem penitùs accepi, opera scilicet, diligentiaque Illustrissimi Cardinalis, qui me de omnibus erudiendum edocendumq; curauit: & palàm ac publicè hæresin abiuraui in eum modum, quem suprà huic epistolæ præscribi volui.

Vera & præcipua meæ conuersionis causa proculdubiò Dei ac Domini nostri benignitas extitit, qui vt sua sapientia suauiter omnia disponit, mihi huius prorsus execrabilis hæresis gustum paulatim adimebat, atque in viam rectam ac regiam, quā cunctus populus Christianus semper terens ad cælum contendit, me, quasi

tacita

tacita & interna voce reuocabat. Hos cælestes monitus etsi diu repudiaui, quòd homines nimirum carnalis libertatis illecebris deliniti, & fœdæ voluptatis quasi visco inhærescentes, sese ad spiritualium rerum sublimitatem erigere et attollere nequeunt, aliquando tamen recepi, adiutus, vt mihi persuadeo, precibus & patrocinio Beatissimæ Virginis, totiusque Ecclesiæ Christianæ, & tua præcipuè charitate & pietate, frater obseruande, qui, vt ex tuis literis cognoui, Sanctissimo Missæ sacrificio continenter à Deo meam conuersionem efflagitasti. Multa præterea, quæ mecum quotidie cogitabam, & nunc etiam cogito, me vehementer in fide catholica confirmarunt: quæ res, vellem equidẽ, vt quieto, tranquillo & attento animo ab illis perpenderentur, qui in iisdem errorum tenebris & inextricabilibus labyrinthis versantur.

Prima est, hæreticorũ inter ipsos dissensio tanta, vt non solũ mutuo anathemate, dũ alij aliorum doctrinam inuicẽ detestantur, sed etiam armis decertent. Seditio Antuerpiæ nuper exorta, vbi Luterani contra Caluinistas arma ceperunt, huius rei exemplum suppeditat, quod quidẽ factũ me tum ad inconstantiã atq; dissidium istorũ cogitandũ excitauit, qui tamẽ suam quisque sectam in specie Euangelij tuentur, tum ad

persti-

perspiciendum infinitum Dei iudicium, qui vindicauit se de his inimicis suis: & tandem vtraque illa secta vnà cum aliis Anabaptistarum, Adamitarum, & similium pulsa est, salua & incolumi Catholica & prisca religione, atque auitam possessionem retinente.

Altera, cùm hæretici nullũ alium Iudicem, quàm sacram Scripturam se recipere profiteantur, tamen res eò tandem euadit, vt id solum in medium proferatur, quod Caluinus Caluinistis, Luterus Luteranis, Zuinglius Tigurinis, atque item alij hæresiarchæ suis discipulis scripserunt aut tradiderunt: neque verò interim apud istos aut constantis consensionis sanctorum patrum aut generalium Conciliorum, quæ ex toto orbe ad fidei dogmata sancienda, & quæstiones profligandas coacta sunt, aut perpetui testimonij Christianæ doctrinæ vlla prorsus ratio habetur, quanuis hæc omnia fuerint tot miraculis, tot sanctorum hominum martyrio, tãta pietate, vitæq́ue probitate comprobata, diuturnò denique studio veræ solidæq́ue sapientiæ confirmata, quæ tandem de omnibus erroribus, quos à Christi ortu Sathan vnquam in orbem inuexit, semper magnificè triumphauit.

Tertia, sacræ Scripturæ trãslationes amplius septuaginta, eæq́; inter se plurimum discrepãtes,

paucis

paucis annis à nonnullis hæreticis prodierunt, cùm veteres illi septuaginta interpretes vnam duntaxat, eandemque penitus consentiētem ediderint. Catholica quoque Ecclesia multis iam seculis vnâ tantum vtitur translatione, quæ non minus ad animorum catholicorum concordiam, quàm ad vniuersi orbis Christiani pacem conseruandam facit: dummodò ne aliæ temerè admittantur.

Quarta, in omnibus sacrorum Bibliorum voluminibus & exemplaribus, quæ hæreticorum opera edita sunt, videre est, non solùm plerisque capitibus falsa præscripta lemmata, atque adulterinas inscriptiones, quibus mens longissimè aberrat à diuini verbi intelligentia: verùm etiam in margine eiusmodi apposita scholia & glossemata, quæ Christo apertè aduersantur, siue de sanctissimo Eucharistiæ sacramento, siue de re alia quauis agatur.

Quinta, maior est illis religio opinionem mutare, & fidei Iesu Christi rationem, mētemque subiectam & obedientē præbere, quàm diuinæ Scripturæ verba negare, mutilare, deprauare, & immutare. Testes sunt mei oculi, atq; aures, testes libri Luteri, Caluini, ipsa denique Biblia, si cum priscis translationibus conferantur.

Sexta, Veteres ac sancti Doctores quanuis longissi-

longißimis regionum interuallis inter se disiuncti essent: tamen de Dogmatibus & moribus Christianis, vno eodemque modo, vnaque quasi lingua locuti sunt, & scripserunt: hæretici autem locis inter se alioqui propinqui & finitimi, opinionibus tantum distant, vt alter alteri aduersetur, contrariaque sentiat & doceat: Ita Caluinus Oecolampadij, Oecolampadius Luteri, Luterus Carolstadij, Carolstadius Dauidis Georgij, Georgius Suencfeldij doctrinam oppugnat, ac labefactat: atque idem obseruare licet in ijs septuaginta hæresibus, quæ hac infelici tempestate Diaboli opera, & hominum scelere ab inferis extiterunt.

Septima, hæretici summo studio libros veterum sanctorum scriptorum comburunt & abolent: quos tamen magnoperè laudant, vt scilicet rudibus hominibus, quos deceperunt, persuadeant sua dogmata illorum scriptis fulciri, et confirmari. Sed vbi ad rem & certamen aliquando ventum est, nullus vnquam hæreticus mihi probare aut ostendere potuit, D. Augustinum contra Missæ sacrificium, contra Purgatorium, contra sanctorum patrocinia, contra alia denique Christianæ fidei capita scripsisse. Quod autem de D. Augustino dico, idem de cæteris sanctis patribus intelligi volo: quorum ne

vnam quidem chartam in linguã vernaculam conuertendam aut excudendã curarunt, pro tot mendaciis et tã impiis erroribus & sacrilegiis, quæ quotidie edunt, vt hac vanitatis offusa caligine, longißimè semper à luce catholicæ veritatis aberrent.

Octaua, nunquã dederunt operã, vt ex quatuor illis vetustißimis conciliis aliquod prodiret in lucem, quãuis horum conciliorũ authoritatem apud se tantã esse videri velint, vt in confeßione, quam nobis proponebãt, ea recipi & admitti à nobis iuberẽt. Sed miseros nos, qui tã stulte ac stolide ad æternã perniciẽ à quatuor hominibus ducebamur: at quibus hominibus? nequißimis, orthodoxæ religionis desertoribus, profligatißimis transfugis, perditißimis Apostatis.

Nona, omnes istos recẽtiores errores iã priscis temporibus, vt hæreses, sæpius explosos fuisse di dici & confutatos. A quibus verò? à sanctißimis nimirum Pontificibus & martyribus, cùm prius à plerisq; Theologis vniuersi orbis, et doctoribus accuratè et grauiter iidẽ errores agitati, et posteà totius ecclesiæ populique Christiani consensus esset consecutus. Videat, quæso, & attendat vir doctus, quid de antiquis hæresibus Epiphanius, Theodoretus, Diuus Augustinus (vt cæteros omittam) præscripserint,

siqui-

siquidem hoc verißimum esse demonstrãt. vtinam & ego illos iam antè legissem.

Decima: vidisse nostra ætate generalẽ Synodum Tridentinã, ad quam cùm sæpiùs ex omnibus Regionibus atque oris Episcopi catholici, per medias hæreticorum & infidelium prouincias atque vrbes profecti, conuenissent; tamen neque de negocio catholicæ religionis dissenserunt, neque mortem metuerũt, (cùm in periculosißimo loco consedissent) neque dignitatis aut aliarũ rerum iacturam vel incõmodum timuerunt, nulla deniq; vi terreri potuerunt, quo minùs veritatem profiterẽtur, & veræ reformationis studio contra cuiusuis potentiam liberè atque fortiter tuerentur. Contrà, ex altera parte nullus hæreticorũ, quãuis fidem publicam obtinuisset, & eadem synodus in loco ab illis expetito haberetur, ausus est vnquam accedere, vt in medium suas opiniones proferret, quæ erant, sicut ipsi iactabant, ipsamet veritas, ab ipso scilicet Spiritu sancto profecta.

Vndecima: nullam hæretici inter se synodum, seu potiùs conciliabulum egerunt, quod vel ad vnum mensem duraret, aut probaretur, ac reciperetur. Testes sunt conuentus Vormatiensis & Marpurgẽsis sub Carolo quinto imperatore habiti, in quibus diuersarũ hæresum ministri nullà

omnino ratione in vnam potuerunt ire sententiam. Testis rursus, cœtus istorũ in pago Poßiaco, nostra memoria collectus, vnde Petrus Martyr, Beza, & Marloratus inter se mutua contentione discordes discesserunt, nec aliud quidquã confectum reliquerunt, nisi pestiferã ambitionis facem, quæ penè innumerabilium Gallorum animos & inflammauit anteà, & nunc etiam vehementer inflammat.

Duodecima, Nemo vnquam hæreticus Christianam fidem, seu religionem vspiam primum statuit, sed contrà, institutam euertit frequenter ac sustulit, qui mos istorum est proprius.

Decimatertia, non est inter istos verus aliquis historicus, neque quicquam tale à suis imprimi aut edi permittũt, sed quædam solũ chronica, aut rerum gestarum compendia, quas ipsi historias ecclesiasticas vocant: in quibus authores, quos adducunt, quo pacto ab rudibus et imperitis legentur, cùm apud illos nec excudãtur facilè, nec in maternam linguam vertantur, sed vel supprimantur, vel de medio prorsus tollantur? Præterea mendacia, commenta, fraudes, nugas, tenebras, quibus & clarißimam antiquitatis lucem obscurare, & suam vanitatem apertæ veritati anteferre conantur.

Decimaquarta; Res quæ præter cæteras me

commouit, ea est, quòd animaduerti id iuris & potestatis, quod Pontifici maximo & Episcopis alijs, quasi pietatis studio ducti, aut, ne Christi authoritas minuatur, veriti detrahunt, sibi tandem impudenter sumunt atque arrogant, vnde passim diuortia iubent, noua cœnæ Domini (vt ipsi loquũtur) & baptismorum genera et ritus instituunt, plenarias indulgentias, & iubilea ijs potissimum elargiuntur, qui sacrilegiis, templorum spoliatione, decimarũ prædatione, vrbium oppidorumque direptione, cædibus & omni genere crudelitatis cæteros antecedunt. Quid? nõne iidem & nouam ministrorum formam excogitarunt, quos Gebennam mittunt, vt nouas sibi bullas ac diplomata impetrent: & catholicæ fidei, quæ in baptismo Christo fuit obstricta, abiurationẽ à singulis exigunt: & publicas pœnitentias iniungunt, & grauiter ac seuere inquirũt in eos qui decreta & sanctiones minoris et maioris senatus Gebennensis contemnunt, ac violant: & priuilegia cõcedunt, quorum beneficio liceat maritis & hæreticis habitum induere clerici, monachi, Episcopi: bullas dant, & diplomata ad ineundam beneficiorũ, quæ ad ipsos nullo modo pertinent, possessionem. Cuiuis ministro amplissimam absoluendi tribuunt facultatem sine vllius criminis exceptione. In matrimonijs

laxant

laxant habenas potestatis, in quouis gradu affinitatis & cognationis, & multitudine vxorũ, Mahometano more ac ritu, cum qua secta his vitæ institutis & moribus ita consentiunt, vt mirandum non sit, si nõ ita pridem in Pannonia à quopiam Bassaio, & proximè Constantinopoli ab ipsomet Turcarum tyranno, ad perniciem Christiani nominis auxilium petierunt.

Decimaquinta, vt omnem penitus vitæ libertatẽ, quæ mera est et turpissima seruitus existimanda, retinerẽt, antea negabant se, aut à rege, aut à magistratu aliquo ad Missæ sacrificiũ, ad conciones catholicas audiendas, ad reliqua ea præstanda compelli posse, quæ Deo iam inde ab ipso baptismo sanctè promiserunt: cùm tamen ijdem isti noui prædones, posteaquàm vrbes ceperunt aut occupatas tenent, quàm innumerabiles, & quidem inuitos, & religione repugnantes, tamen gladio & fuste ad illos execrabiles & sacrilegos cœtus vrgere & compellere ausi sunt? quàm multos item immanissimis tormẽtis excruciatos necarunt?

Decimasexta, ex istorũ ministrorum impuro atque impio ore, nihil aliud vnquam audiui, quàm cõtra tum sacros, tum profanos magistratus cõuicia & maledicta; libros verò similis petulantiæ, contumeliæ, contumaciæ, arrogantiæ

refertos, fœdissimis atque odiosissimis inscriptos titulis: non virginitatis, pœnitentiæ, ieiuniorum, sanctæ paupertatis, votorum, omnium denique virtutum: cuiusmodi inscriptionibus veteres scriptores suos libros commendarunt, ac exornarunt.

Decimaseptima, tantũ abest, vt quidquam certi ex ipsis acceperim, vt etiã, quidquid mihi dicebãt, id aut impudẽs mendaciũ, aut fraudulentã dissimulationem, aut merã prorsus hypocrisin esse compererim. Quod maximè in monte Pessulano detẽtus perspexi, vbi ea mẽdacia, ipsismet authoribus sparsa ferebant, quæ vix cuiquã in mentẽ venire posse videãtur. Et quidem his mendaciis & cõmentis vsi sunt, et ad exigendas extorquẽdasq; pecunias, et ad milites, homines imperitos & simplices, continendos in armis, quæ quamobrem sumpta essent, ne ipsis quidem satis constabat.

Decimaoctaua, animaduerti tandẽ, ac sensi minimè mirũ esse, si ad hæreses suas probãdas, atque persuadẽdas, Euãgelij; ad ecclesiam labefactandã, & euertendã, Ecclesiæ & religionis nomẽ vsurparẽt: cùm ad rẽ bellicam, legitimorum principum et nomine abuterẽtur, & potestatem interim inuaderent, & assumerent.

Decimanona, ex tanto studio verbi Dei, quod

isti sequi se, & explicare iactãt, nunquã neque maiorem populorum erga suos principes obseruantiam et obedientiam, neque puriorem castitatem, neque maiorẽ vitiorũ fugam, neque frequentiorem sacramentorum vsum, neque seueriorem vitæ disciplinam, neque victum parciorem, neque vllum denique veræ solidæq; virtutis signum aut indicium depræhendi.

Vigesima, ex istis ministris neminem vidi, qui tot rebus per vim ablatis cuiquã suorum religionẽ iniecerit, vt eas restitueret: cũ catholica ecclesia non prius potestatem libertatemq;, ne sui quidẽ corporis, vlli permittat, quàm omnia reddenda curet, etiam Iudæis, nedum Christianis.

Vigesimaprima, Hæresis, vt suam ditionem tueatur ac seruet, modò Euangelij & religionis nomen, vt dixi, modò peculiaris aduersus aliquam illustrem familiam contentionis titulum, modò communis boni causam prætendit: & tamen, quantum commodi attulerit Reipub. aut quam concordiam, seu religionem polliceatur per has rationes & præsidia, quibus hactenus vsi sunt hæretici, luctuosa & funesta Germaniæ, Heluetiæ, Angliæ, Scotiæ, et huius Regni calamitas docet.

Vigesimasecũda, nunquam accepi hæreticos honestam et legitimam, et bonis rationibus par-

tam victoriam reportasse: semper autē victos fuisse, vbi nulla fraude proditioneq; niterētur. Eius rei testis est D. Monfortiensis, qui mille hominibus ad honorem sanctissimæ Trinitatis distinctis, tum confessis, & Eucharistiæ sacramento confirmatis & munitis, centum millia Aragonensium, qui hæreticis Albigensibus auxilio venerant, adortus, ad xx. millia interfecit, reliquos fugauit ac fudit, illorum Rege occiso, cùm ex suis catholicis non amplius septem vel octo desiderasset. Testes Christianissimi Reges Galliæ, qui religionis causam ex animo susceptā contra Arrianos, aliosúe hæreticos, aut contra Sarracenos & Turcas, nunquam defenderunt, quin Dei exercituum, qui superbos semper dispersit, auxilio freti, multas & præclaras victorias obtinuerint. Testis Carolus V. qui victor ad flumen Albim exercitum hostium cecidit, eorumque Ducem feliciter cepit: vt omittam Heluetios, qui numero quingenti, decem millia hostium vicerunt, tum, cùm est Zuinglius interfectus: & illa in Bohemia centum millia rusticorum celeri internecione deleta. Iam de recentibus victorijs nihil dico, quæ & maiores, & illustriores extitissent, si à catholicis copijs ea pietate, quam quotidianis institutionibus catholica docet ecclesia, studioque diuini honoris

pugna-

pugnatū fuiſſet, aut ſi veri tantū catholici ſine hæreticorū colluuiōe, aut ſine ſocietate prudētiū huius ſeculi, delecti ad præliandum fuiſſent.

Vigeſimatertia, miniſtrorū, quos vocant, & aliorū hæreticorum opera et ſtudio, vidi Caluini ac Bezæ imagines per totam penè Galliam diſſeminatas, vt in Germania Luteri, Ioānis Hus, Melanchthonis, cùm interim iſti nos idololatras appellent, quòd ſumma pietate eccleſia ſacras Ieſu Crucifixi, Beatiſsimæ Virginis, & aliorum ſanctorum ac beatorū ſigna, imaginesque propo nat, quarum adſpectus noſtram memoriam ad religionem, & omne virtutis excitat genus.

Vigeſimaquarta, Quēadmodum Chriſtiana et catholica eccleſia ſua habet martyrologia, quibus Apoſtolorū mors atque obitus cōtinetur, et eorū, quos in actis Apoſtolicis S. Lucas commemorat, vt D. Stephani, & cæterorū, ſic hæretici ſua item martyrologia (ſi hoc tā honeſto nomi ne ſunt appellanda) cōpoſuerunt, quæ in curijs et ſenatibus ſunt, non exempla virtut, ſed criminum ac ſcelerum commentarij, et capitales libelli: quibus illorū hominū ob adulteratā pecuniā, ob ſeditionem, ob hæreſin, et alia id genus ſcelera, pœnæ, ſuppliciaque à Chriſtianiſsimis principibus decreta atque impoſita continentur: & tamen in ijs ipſis martyrologijs, tantum abeſt

vt Apostoli, aut alterius sancti cuiuspiam, aut ipsius Christi vitam inserere voluerint, vt propter intestinum in ecclesiam catholicam odium, ne pueris quidē sacro fonte ablutis, Petri, Pauli, Barnabæ, *Augustini, Antonij, Francisci, & horum similium nomina patiantur imponi.*

Vigesimaquinta, In Calēdarijs, quæ suis psalmis præscripta & apposita habēt, isti pro Christi Natali, Funere, Paschate, proque martyrum nece, & festis diebus Beatißimæ Virginis matris Iesu, festos dies Iudaicos collocarunt, homines synagogæ atque vmbræ, quàm ecclesiæ ac lucis studiosiores. Itaq; apud istos iam complures reperies Hebræis aut ethnicis nominibus appellari: vt vel hinc coniecturam facere poßis, quo loco habeant Christi legem.

Vigesimasexta, tam dißimilis precandi ratio ac ritus istorum & ecclesiæ catholicæ: siquidem hæretica precatio ab infelicißimo quoque, vel ab aliquo puero in medijs plateis ac compitis, & ex psalmis per Marottum translatis, et multifariam deprauatis habetur, in quorumuis hominum frequentia & colluuiōne: cùm nostra catholica in templis habeatur cultui diuino dicatis, idq́ue nōn semel in die, sed septies, quemadmodum sacris literis admonemur, adeò, vt ad mediam vsque noctem, cùm maximè tenebra-

rum

rum potestas viget, hora nulla penè præterfluat, quin plurimis in cœnobijs viri, fœminæque seorsum psalmos, laudesque Domino Deo nostro, totique curiæ cælesti sanctißimè concinant.

Vigesimaseptima, re ipsa comperi & vidi omnes hæreticorum conuentus, consilia, æraria, eleemosynas, furueglians, vt vocant, ministros disseniers, diaconos, nil aliud præ se ferre, quàm euocatorum militum multitudinem ad arma excitatam, vt inde videlicet fructus oriantur ij, quos multæ prouinciæ, dum indulgent nimis, atque conniuent, maximo suo malo sensere.

Vigesimaoctaua, si quis genius & rationē eorum vel concionandi vel plebis ad arma vocandæ diligenter attenderit, nihil denique aliud ab eis agi reperiet, nisi vt imperitorũ vitæ animæ, fortunarum periculo & damno, libertatem illam suam & apostasiam tueantur: cuius retinendæ causa nunc ad arma confugiunt, qui se nuper in cœnobijs ab omni calamitate, solius Dei, legumque præsidio defendebant.

Vigesimanona, Animaduerti præterea, in ecclesia catholica prædicationē verbi Dei nunquam defuisse, & quidem eo linguæ sermonisque genere, quod ab omnibus posset intelligi,

& ne in ipsis quidem quãtumlibet contemptis pagis, post euangelium, recitationem Decalogi, Symboli Apostolici, & orationis Dominicæ: nisi quis fortè populus per fragilitatem aut aliquam animi peruersitatem audire recusans, apud se consuetudinem hanc tam latè patentem extinxerit. Illud verò mihi præcipuè stimulos ad cõuersionem admonuit, quòd cernerem quàm pulchro ordine ex ecclesiæ instituto per totum annum repræsentatæ, quas Euangelium describit, actiones Iesu recurrãt: vt nullus tam Idiota reperiatur, cuius animus ad pietatem accendi non possit ex natiuitate, circuncisione, apparitione, passione, resurrectione, assensione Iesu, missione Spiritusſancti, festo sanctissimæ Trinitatis, corporis Christi in sacrosancta Eucharistia, & aliorum huiusmodi, quæ ex Dei verbo sancita sunt.

Trigesimo denique loco, vt alia multa prætercam, istorum qui se nouos iactant Euangelistas, & Apostolorum, & qui verè Euãgelistæ fuerunt, quique illis successere, vitæ morisque vniuersi dissimilitudo. Illi enim ab eremis, à ieiunijs; ab omni paupertate & castitate ad promulgandum nobis euangelium prodiere, doctrinam suam aut expresso Dei verbo, aut veris miraculis approbãtes, aut publico legationis suæ

testimonio, ab ijs ad quos apostolicum eligendi ius, apostolicaq; doctrina perpetua et legitima successione peruenerat: at verò noui Euangelistæ, à cubilibus plenis incestuum monialiũ, quæ Deum ipsum repudiarunt, ab omni vitæ intemperantia, sine diuini oraculi testimonio, sine miraculis, sine legatione, in concionem ascendunt, mercesque suas vendunt quàm carissimè, siquidem pro simplici catholicoque concionatore, qui paupertatem & vouerit, & Dei beneficio colat ac tueatur; circũueniuntur rudes ad alendas vniuersas familias Ministrorum eorumque diaconorum, surueillans, quibus argẽtum à templis fanisque ereptum non fuit satis ad incredibilem explendam cupiditatem: catholici verò submisse sine humanis opibus, sine vi Euãgelium disseminarunt, populosque dicto audientes vel ipsis tyrannis reddidere: Isti autem armis, vi, contumacia omnem defectionem calamitatemq; aggrediuntur inuehere. Illi templa ædificanda, loca Deo dicata exornãda curabãt: Isti more Vandalorũ, Gottorum, Iudæorum, illa ipsa demoliuntur, lapides & ornamenta nõ ad pietatem, non ad tenuiorũ egestatem conferunt, sed quisque sibi vendicat ad egressarũ ex claustris Monacharũ, lectorum, corporũq; suorum cultum, quæ prius diuino cultui seruiebant.

Atque

Atque hæ quidē sunt causæ, quæ me ad pristinam religionem reuocarunt, cùm illud etiā me acriter incitaret, quòd tandem vidissem eos, qui inter hæreticos ita reformationis Christianæ Reip. studiosi videbantur, magis ab ijs episcopis vel prælatis iuuandis abhorrere, qui illam studēt inducere. Ita, si quis Monachus rebellis sit, multos inueniat adiutores, vt Abbas tandem aut cedere, aut inperpetuū disceptare cogatur. Huc accesit, quòd hæreticos homines animaduerterā doctioribus, sanctioribusq; Pōtificibus, aliisque sacris hominibus, & iis religiosorū ordinibus, qui accuratius paupertatem, et reliqua vota excolunt, quique plus populos doctrina, sacramentisque iuuant & fouent, acriores esse & infestiores inimicos: itaque fructus iam hypocrisis & simulationis apparent, si cui nō planè cor obduruit, intelligentiæque lumen extinctum est.

Quibus rebus, alij item multi ad catholicam se religionem referunt, iamque in Narbonensi Gallia, de mortuis hæreticorum ducibus, qui rudiores metu continebant, facti sunt catholici ad quingentos. In eiusdē Prouinciæ oppido Aquis Sextijs procurator quidam Regius hæresin summa sua voluntate publicè & abiurauit, et detestatus est. Arelate prætereà vir quidam

nobili loco natus, idem omnino fecit. In ea item parte Galliæ Narbonẽsis, quæ vulgò Lãguedoc appellatur, huiusmodi exempla quotidiana cernuntur, ac propemodum iam innumerabiles eo sunt animo, vt ad ecclesiam catholicam edicto aliquo regio reuocari & cogi concupiscant: residet enim in illorum animis nescio quid humani pudoris atque consilij, quod nomẽ aliquod excusationemque desiderat apud eos, quibus hæreticos se fore professi sunt. Tum ego minimus omniũ, cùm nullius iussum expectare deberem, qui iniussu omnium mea ipse malitia religionem deserueram orthodoxam, ad eandem summo cum animi ardore me recepi, sperans diuinam mihi maiestatem pro sua clementia daturã stabilem, æternamque constantiam: quocirca & iam te R. P. oro atque obsecro, vt Deum, Sanctosque omnes, vt mihi semper adsint, preceris. Has literas Polixenæ vxori & omnibus propinquis, amicisque nostris cupio esse communes. Deus autem & Dominus noster nobis pro sua benignitate & clementia benedicat, atque ad suum gregẽ oues reducat errãtes, in quibus ego tã diu numeratus sum. Auenione 9. Cal. Aug. 1568.

Vestræ Reuerentiæ Frater
obseruantissimus
Ioannes Matthæus Gryllus.

Hactenus ex edito apud Dilingam 1568. exemplari transſumpta ſunt ea, quæ hoc continentur libello: id quod hic propterea dictum & adiectū voluimus, ne quis inuidus vel recens confictum, vel heri aut nudiuſtertius ſomniatum traducat: alioqui ſciturus & hoc, editionem iſtam ob id potiſſimum factam,

Virtutem vt videant, intabeſcantq; relicta,
Errantū quoſquos malè habet conuerſio fratrū.

LVC. 5.

Congratulamini mihi, quia inueni ouem meam quæ perierat. Dico enim vobis, quòd ita gaudium erit in cælo ſuper vno peccatore pœnitentiam agente, quàm ſuper nonagintanouem iuſtis, qui non indigent pœnitentia.

Svmma privilegii.

Regiæ Maieſtatis priuilegio conceſſum eſt Chriſtophoro Plantino, vt libellum hunc, cui titulus eſt, *Abiuratio multorum errorum Hæreticorum, Domino Ioanne Gryllo autore, & cæt.* imprimat & vendat, vt latius patet in literis illi conceſſis, Bruxellę decimo quarto Febr. Anno M. D. LXVIII. ſtylo Brabant.

Subſig.

Bourgeois.

